

Hakikatin taliplerine...

vincit omnia Veritas

**TRABLUSGARP EYALETİ'NDE
MERKEZİ İDARENİN TESİSİ VE
ŞEYH GUMA İSYANI
(1835-1858)**

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
TÜRK TARİH KURUMU YAYINLARI
IV/A-2-2.1. Dizi – Sayı: 48

**TRABLUSGARP EYALETİ'NDE
MERKEZİ İDARENİN TESİSİ VE
ŞEYH GUMA İSYANI
(1835-1858)**

Cemal ATABAŞ

ANKARA, 2021

Atabaş, Cemal

Trablusgarp Eyaleti'nde merkezi idarenin tesisi ve Şeyh Guma İsyanı, 1835-1858 / Cemal Atabaş. — Ankara : Türk Tarih Kurumu, 2021.

xxix, 442 s. : resim, harita, tıpkıbasım, tablo ; 24 cm. — (AKDTYK Türk Tarih Kurumu yayınları ; IV/A-2-2.1. Dizi-Sayı: 48)

Bibliyografi ve indeks var.
ISBN 978 - 975 - 17 - 4918 - 5

1. Osmanlı İmparatorluğu _ Yönetim ve politikalar _ Trablusgarp _ Tarih.
2. Şeyh Guma İsyanı _ 1835-1858. I. E.a. II. Dizi.

961.202

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yönetim Kurulunun 08.02.2021 tarihli ve 815/25 sayılı kararı gereği 1.000 adet basılmıştır.

ISBN: 978-975-17- 4918-5

İnceleyiciler: Prof. Dr. Hale Fatma ŞIVGIN
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah ÖZDAĞ

Kapak Tasarım: Emine ÇAKIR

Ön Kapak: “Trablusğarb Şehri'nin manzarası” *Trablusğarb ve Binğazi ve Fizan Kıt'alarına Dâir*, 1301, İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Katalogu, nr. T5002, s. 82.

Arka Kapak: “Trablusğarb Şehri ve Limanı'nın Planı” *Trablusğarb ve Binğazi ve Fizan Kıt'alarına Dâir*, 1301, İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Katalogu, nr. T5002, s. 80.

Baskı:

Girişim Ajans Ofset Matb. Bas. Yay. Dağ. Kırt.
Gıda İnş. Eğt. Dan. Rek. Bil. Mak. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Büyük Sanayi Samanyolu Cad. No: 35 İskitler/ANKARA
Tel: 0 (312) 384 22 23 • E-mail: girisimahmet@hotmail.com

Baskı Hazırlık:

Sata Reklam / www.satareklam.com

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	IX
KISALTMALAR.....	XV
GÖRSELLER LİSTESİ.....	XVII
KAYNAKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM MERKEZİ İDARENİN TESİSİ

I. KARAMANLILAR DÖNEMİ	17
A. Başlangıçtan İktidar Kavgalarına	17
B. İktidar Kavgalarından Trablus Muhasarasına	20
C. Trablus Muhasarasından Merkezin Müdahalesine	23
II. MUSTAFA NECİB PAŞA'NIN İDARESİ.....	37
A. Eyaletteki Konumu ve İcraatları	37
B. Vali Arayışları.....	40
III. MEHMED RÂİF PAŞA'NIN VALİLİĞİ	43
A. Trablusgarp'ın Yeni Düzeni	43
B. Bölgede Kalan Karamanlılar	49
C. Mısırâtalı Osman Ağa ve Tâcûrâ'daki Hadiseler	51
D. Maddi Zorluklar.....	55
IV. TÂHİR PAŞA'NIN FAALİYETLERİ	58
A. Mısırâta ve Tarhûne Seferi.....	59
B. Warrington ve Konsoloslar Meselesi	63
C. Tâhir Paşa'nın Trablusgarp Valiliği.....	68
D. Garyan Seferi ve Şeyh Guma	70
E. Tâhir Paşa'ya Eleştiriler ve Paşanın Azli.....	72
V. ÇEŞMELİ HASAN PAŞA'NIN VALİLİĞİ.....	79
A. Eyalette Barış Ortamı Kurma Çabaları	79
B. Abdülcélil ve Şeyh Guma ile Müzakereler	83

İKİNCİ BÖLÜM MERKEZİ İDARENİN TAHKİMİ

I. ALİ AŞKAR PAŞA'NIN VALİLİĞİ	87
A. Şeyh Guma ve Abdülcélil ile Barış	88
B. Sürgünler ve Bozulan Anlaşma	90
C. Abdülcélil ile Mücadele	94
D. Bingazi'deki Çabalar	97
II. ARTAN ŞİDDET VE İDARİ SORUNLAR	101
A. Zâviye ve Tarhûne'deki Çarpışmalar	102
B. Asayiş Sorunları ve İdari Çekişmeler	107
C. Garyan'nın Kontrol Altına Alınması	112
D. Abdülcélil'in Sonu	114
E. Suistimaller ve Yolsuzluk.....	121
F. Ali Aşkar Paşa'nın İtirazları ve Azli.....	126
III. MEHMED EMİN PAŞA'NIN VALİLİĞİ.....	128
A. Trablusgarp'ta Tanzimat'ın İcrası.....	132
B. Guma'nın Trablus'a Gelişi ve Sürgünü.....	135
C. Cebel-i Garbî'nin Ele Geçirilmesi.....	147
D. Cebel Ahalisinin Hanefi Mezhebine Tabi Kılınması.....	154
E. İngiltere'nin Şeyh Guma ile İlgili Talepleri.....	157
F. İdari Düzenlemeler.....	159

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM SARSILAN DÜZEN VE MÜCADELE

I. SÜRGÜNDEN KAÇIŞLAR VE ALINAN TEDBİRLER.....	163
A. Şeyh Mevlüd'ün Dönüşü ve Cebel'de İsyân.....	163
B. Eyaletin Askeri Durumu ve Talepler.....	169
C. Cebel'de Çatışmalar ve Kurulan Yeni Düzen	171
D. Fizan'a Ulaşan İsyân ve Artan Asker İhtiyacı	180
E. Şeyh Guma'nın Sürgündeki Durumu	184
II. MEHMED RAĞİB PAŞA'NIN VALİLİĞİ	186
A. Trablusgarp'ta İlk Nüfus Tahriri.....	187
B. Cebel'de Yeni Bir İsyân.....	189

C. Trablusgarp’a Asker Sevki.....	191
D. Kikla Üzerine Sefer	194
E.Eyalette Tutuklamalar ve Sürgünler.....	204
III. AHMED İZZET PAŞA’NIN VALİLİĞİ	210
A. Tutuklananların Serbest Bırakılmaları	212
B. Şeyh Guma’nın ve Mermûrî’nin Talepleri.....	215
C. Şeyh Meşlûh ve Oğlunun İstanbul’a Gönderilmesi	222
D. Eyalette Vergilendirme ve Türkçe Öğretme Çabaları	225
E. İngiltere ve Amerika Konsolosluklarının Durumu.....	228
IV. MUSTAFA NURİ PAŞA’NIN VALİLİĞİ	231
A. İane Talebi ve Yeni Sürgünler	233
B. Sınır Kabileleri Arasındaki Sürtüşmeler.....	236
C. Şeyh Guma ve Mermûrî’in Af Talepleri	237
D.Cebel’de Ağaç Sayımı ve İsyan	238

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GUMA’NIN DÖNÜŞÜ VE ALEVLENEN İSYAN

I. GUMA’NIN TRABLUSGARP’A DÖNÜŞÜ	245
A. Sürgünden Kaçış.....	245
B. Artan Guma Tehdidi ve Hazırlıklar	247
C. Yefren’e Saldırı	252
II. İSYANIN ZİRVE NOKTASI.....	256
A. Ordunun Hezimet ve Yayılan “İsyan Ruhu”.....	256
B. Guma ile Müzakereler ve Eyalette Asker Sevki	263
C. Saldırı ve Rehin Almalar	270
D. İdari Zorluklar.....	271
III.GUMA İLE MÜCADELE.....	277
A. Garyan Kuşatması ve Muhârebeler.....	277
B. Mustafa Nuri Paşa’nın Görevden Alınışı	284
C. Fransa’nın Hadiselerdeki Rolü.....	286

BEŞİNCİ BÖLÜM
ŞİDDETLENEN MÜCADELE VE GUMA'NIN SONU

I. OSMAN MAZHAR PAŞA'NIN VALİLİĞİ.....	293
A. Guma ile Mücadele ve Müzareke Yollarının Araştırılması	297
B. Fransa'nın Cebel'in Guma'ya Terk Edilmesi Teklifi	299
C. Karamanlı Hânedânı'nı Canlandırma Niyetleri.....	303
II. GUMA'NIN GERİLETİLMESİ	310
A. Ümmü'l-Cürsân'a Sefer ve Guma'nın Yenilgisi.....	310
B. Guma'nın Karamanlı Hânedânı'nı Yeniden Başa Getirme Çabaları	321
C. Guma'nın Tunus'a Geçiş.....	324
D. Guma'nın Cebel'e Dönüşü ve Cezayir'e Kaçışı	334
E. Sürgün Kararları ve Askerlerin İadesi	343
III. GUMA'NIN YENİ ARAYIŞLARI.....	347
A. Guma'nın Af Talebi ve Konsolosların Müdahaleleri.....	347
B. Fransa'nın Sürgünleri Engellemesi.....	353
C. Guma'nın Ferman Talebi ve Fransa ile İlişkileri	357
D. Guma'nın Hareketini Tunus'a Taşımaları.....	362
IV. MERKEZİ İDARENİN TESİSİNDE SON MERHALE	372
A. Yeni Bir Yolsuzluk Soruşturması	372
B. Guma'nın Trablusgarp'a Dönüşü.....	377
C. Son Muharebe ve Guma'nın Ölümü	381
D. Guma'dan Sonra	385
SONUÇ	389
KAYNAKLAR	397
DİZİN	407
EKLER	423

ÖN SÖZ

Trablusgarp Eyaleti'nde, 18. yüzyılın başında iktidarı eline alan Karamanlı Âilesi, bölgede yüz seneden fazla babadan oğula valilik yaptıktan sonra, 1832'de kendi içinde bir iktidar kavgasına tutuşmuştur. 19. yüzyılın başından itibaren eyaletlerde idari etkinliğini artırmaya çalışan ve yerel güç unsurlarını tasfiyeye girişen Osmanlı Devleti, hem eyaleti içinde bulunduğu durumdan kurtarmak hem de İngiltere'nin ve özellikle Fransa'nın bölgeye dair planlarının önüne geçmek amacıyla 1835'te eyaleti doğrudan kontrolüne alacak bir hamleye girişmiştir. Her ne kadar eyalet merkezi Trablus'un ele alınmasında büyük bir zorluk yaşanmasa da bu merkezi idareyi eyaletin tümüne teşmil etmek büyük masraf ve emek gerektirmiş ve uzun yıllar almıştır. Çoğunlukla kabile liderlerinin öncülüğünde ortaya konulan yerel direnç hareketleri, bölgedeki Osmanlı idaresine büyük zorluklar yaşatmıştır. Bu hareketler arasında en uzun soluklusu ve merkezi idareyi en çok meşgul edeni Cebel-i Garbî'nin nüfuzlu lideri Şeyh Guma bin Halife'nin başını çektiği isyandır. Eyaletin bütününde tam bir kontrol sağlanması ancak 1858'te Şeyh Guma'nın ortadan kaldırılışıyla mümkün olmuştur.

Bu çalışma, Trablusgarp Eyaleti'nin merkezi idareye bağlanış sürecini ve bunun karşısında ortaya çıkan tepki hareketlerini Şeyh Guma isyanı ekseninde incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki varlığını korumak ve tahkim etmek için giriştiği bu hareket ve bununla birlikte yerel güç sahiplerinin ellerindeki imtiyazları kaybetmemek için ortaya koydukları direniş hareketleri mercek altına alınmıştır. Çeşitli bölgelerdeki benzeri hareketler incelenmiş olsa da Trablusgarp'ın bu dönemi dikkatlerden uzak kalmıştır. Dolayısıyla eyaletin, merkezi idareye bağlanışı ve Şeyh Guma'nın ortaya koyduğu hareketle ilgili özellikle Türkçe literatürde derli toplu bir çalışma bulunmamaktadır. Temel olarak Osmanlı, İngiliz ve Amerikan arşiv kaynaklarına dayalı olarak yapılan bu araştırma ile kısmen de olsa bu konudaki bilgi eksikliği giderilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada takip edilen temel yöntem birincil kaynaklar üzerinden incelenen konuya dair tasvire dayalı ayrıntılı bilgi sunulması şeklinde olmuştur. Bu tutumun temel sebebi incelediğimiz bölge ve dönemle ilgili -özellikle Türkçede- ayrıntılı bilgi bulunabilecek bir kaynağın yokluğudur. Konuların aktarılmasında temel

olarak kronolojik sıra takip edilmiştir. Bununla birlikte yer yer konu bütünlüğünün sağlanması için kronolojinin dışına çıkılması gerekmiştir. Konuyla ilgili en geniş kaynak olan Osmanlı belgeleri metnin belkemiğini oluştururken ikincil olarak İngiliz ve daha sınırlı olarak Amerikan belgelerinden anlatılan konular desteklenmiş ve yer yer muhtelif kaynaklardaki bakış açısı ve anlatım farklılıkları gösterilmeye çalışılmıştır. Bunların yanında belge yayınları sayesinde ulaşılan Libya arşivindeki kaynaklar da bu kaynakların tamamlayıcısı mahiyetinde kullanılmıştır. Birincil kaynaklarda yer alan bazı ifadeler faillerin olayları kavrayış ve bunlara yaklaşım tarzını yansıttığı düşünüldüğünde orijinalliği korunarak verilmiştir. Osmanlı kaynaklarındaki bu tür ifadeler italik olarak yazılırken İngilizce ve Arapça kaynaklardakiler tırnak içinde gösterilmiştir. İkincil kaynaklardaki bilgilerin çoğu zaman birbirini tekrarladığı ve zaman zaman da hatalar içerdiği görüldüğünden bunların kullanılmasından mümkün mertebe uzak durulmuş ancak belgeler arasındaki boşlukların doldurulması için ihtiyaç duyuldukça bu eserlere de başvurulmuştur. Tasvire dayalı bu kaynakların dışında çeşitli analitik yorumlar içeren ikincil literatürden yeri geldikçe istifade edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca kullanılan belgelerde ve diğer kaynaklarda yer alan hicri tarihlerin çevrilmesinde Türk Tarih Kurumu'nun web sitesinde yer alan kılavuz esas alınmıştır¹.

Çalışma, kısa bir kaynak değerlendirmesinin ardından bir giriş, beş bölüm ve bir sonuçtan oluşmaktadır. Giriş kısmında çalışmamıza konu olan bölgeyi yani coğrafi, idari ve sosyal bir birim olarak Trablusgarb Eyaleti'ni tanımlayıcı ve tanıttıcı genel bilgiler sunulmuştur. Birinci bölümde öncelikle merkezi idarenin tesisinin bir arkaplanı olarak eyaletin Karamanlı Hânedânı tarafından yönetildiği dönem kısaca ve daha sonra Osmanlı müdahalesine giden süreç ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bunun yanında, Mustafa Necib Paşa'nın 1835'teki müdahalesinden sonra eyalette kontrolün sağlanması ile başlayıp Çeşmeli Hasan Paşa'nın valiliğinin sonuna (1838) kadarki hadiseler yine birinci bölümde ele alınmaktadır. Bu dönem eyaletteki "İkinci Osmanlı İdaresi"nin başlangıcını teşkil etmekte ve sonraki dönemlerde yerel aktörlerle yaşanacak olan müzakere ve mücadele süreçlerinin nüvelerini içermektedir.

Ali Aşkar Paşa'nın atanması ile başlayan dönem eyalette müzakere süreçlerinin yanında ağır askeri operasyonların yürütüldüğü ve yeni idarenin tahkim edildiği bir zaman dilimi olmuştur. Bu dönemi ele alan ikinci bölüm; 1843 sonlarında

1 Bu kılavuz <http://www.ttk.gov.tr/genel/tarih-cevirme-kilavuzu/> adresinde yer almaktadır.

Şeyh Mevlüd'ün sürgünden kaçıışı ile sona ermektedir. Üçüncü bölümde, sürgünden kaçışlar ve yeni isyanlarla eyalette kurulmaya çalışılan düzenin ciddi sarsıntıları geçirdiği devre ele alınmıştır. Birçok mücadelenin yaşandığı bu dönem 1855'de Guma'nın da kaçıp gelmesiyle farklı bir aşamaya evrilmiştir. İsyanın en hararetli dönemini oluşturan 1855-1858 arası iki bölümde incelenmiştir. Dördüncü bölüm Guma'nın gelişi ile birlikte eyalette giriştiği ilk saldırıları, büyüyen isyanla birlikte eyaletteki Osmanlı idaresini sona erdirme noktasına kadar getirmesini ve onun kontrol altına alınması için girişilen mücadeleyi ele almaktadır. Son bölüm olan beşinci bölüm isyanı nihayete erdirecek olan Osman Mazhar Paşa'nın 1855 Eylülü'nde valiliğe atanması ile başlamaktadır. Bu bölüm Guma'nın getirilmesi, Tunus'a kaçıışı, oradaki faaliyetleri, eyalete dönüşü ve yeniden giriştiği hareketleri içermekte ve onun 1858 Martı'ndaki öldürülüşü ile sona ermektedir. Sonuç bölümü 1835-1858 arasında yaşanan hadiselerin bir özetini sunarak Osmanlı Devleti'nin Trablusgarp'a müdahalesini ve bununla başlayan tepki hareketlerini Şeyh Guma isyanı ekseninde kısa bir değerlendirmeye tabi tutmaktadır.

Bu uzun soluklu çalışmamın yürütülmesi ve bir sonuca erdirilmesi birçok kurumun ve şahsın desteği sayesinde mümkün olmuştur. Türk Tarih Kurumu (TTK), ülkemizde ihmal edilmiş bir bölge olarak kalan Kuzey Afrika araştırmaları alanında verdiği doktora bursu ile çalışmaya katkıda bulunmuştur. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), 2214-A Yurtdışı Doktora Sırası Araştırma Burs Programı ile çalışmanın İngiltere'de yürütülen ve mevcut halini almasında büyük payı olan kısmını finanse etmiştir. Türkiye'de sosyal bilimler alanında lisansüstü araştırmalar yapan herkesin muhakkak yolunun geçtiği İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), hem zengin kütüphanesi hem de elektronik kaynakları ile çalışmaya katkı sağlamıştır. Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'nin yardımsever personeli ve son dönemlerde ciddi gelişme kaydeden dijital hizmetleri arşiv belgeleri ile uğraşmanın getirdiği meşakkati hafifletmiştir. Bu kurumların hepsine teşekkürlerimi sunuyorum. Ülkemizde nadir bulunur bir vizyonla kurulmuş olan, nitelikli kadrosu ile geleceğin ilim adamlarının yetişmesinde büyük katkısı olacağına inandığım Abdullah Tivnikli İSAR Vakfı'na, özellikle Özbekler Tekkesi'nin âsûde çalışma ortamını kullanımına sunduğu için minnettarım. İngiltere'de beni misafir araştırma öğrencisi olarak kabul eden the University of Birmingham, School of History and Cultures'a ayrıca teşekkür etmeliyim. Üniversitenin zengin kaynaklarından ve nezih çalışma ortamlarından istifade etmemi sağladılar.

Yukarıdaki kurumların dışında desteğini gördüğüm şahısların başında, bu çalışmanın dayandığı doktora tezimin danışmanlığını üstlenen, sadece benim için değil birçok genç meslektaşım için her daim bir baba şefkatiyle yardımını esirgemeyen Prof. Dr. Mehmet Ali Beyhan gelmektedir. Kendisine teşekkür benim için hem bir borç hem de büyük bir zevktir. Mensubu olduğum Yakınçağ Tarihi Ana Bilim Dalı'nın başkanlığını yürüten Prof. Dr. Mahir Aydın'a, yol gösterici yorumlarını ve önerilerini esirgemediği ayrıca herkesin yakından bildiği nazik yaklaşımı ve üslubu ile hak ettiğimin ötesinde sunduğu destek için minnettarım. Çalışmanın dayandığı doktora tezimin jüri üyesi olmayı kabul etmiş olan Prof. Dr. Mehmet Canatar, her daim beni gülüyüzle karşılamış ve büyük bir geniş gönüllülükle her türlü kolaylığı sağlamıştır. Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu, kendi ilgi alanı ile araştırma konum arasında kurduğu bağlantılarla kıymetli tavsiyelerde bulunmuştur. Doç. Dr. Burcu Kurt, yakın ilgisi ve alana dair uzmanlığı ile bana destek olmuş ve daha iyi hale gelmesi için çalışmamı titizlikle incelemiştir. Prof. Dr. Ali Fuat Örenç tavsiyeleri ve desteği ile yanımda olmuş ve her ihtiyacım olduğunda çekinmeden yardımına başvurmam için beni teşvik etmiştir. Prof. Dr. Gültekin Yıldız, Şeyh Guma isyanına dikkatimi çeken isimdir. Öğrencisi olduğum yıllardan bugüne ufuk açıcı yorumları ile hem benim hem de birçok arkadaşımın akademik/fikri gelişiminde katkısı büyüktür. Doç. Dr. Neriman Ersoy Hacısalihoğlu ve Dr. Öğr. Üyesi Adem Korkmaz ile aynı odayı paylaşmak bana, samimi bir dayanışma ve huzurlu bir iş ortamı sunmuştur. Çalışmamı titizlikle inceleyip yorumlarını ve eleştirilerini esirgemeyen yayın evinin -ismi kapalı- hakemine de müteşekkirim. Akademik dünyanın içinde olmanın getirdiği psikolojik yüke tahammül etmemi sağlayan bütün dostlarıma, Serhan Afacan'ın ve Ömer Koçyiğit'in şahsında ayrıca şükranlarımı sunuyorum.

Hem şahsi gelişimim hem de ilmi araştırmalara yönelmem konusunda türlü destekleri ve katkıları olan akademi dışında da birçok kişi vardır. Bunlar arasında çoğunlukla tek başına giriştiği organizasyonlarla bana ve benim gibi yüzlerce öğrenciye, eğitimlerini finanse etmek konusunda destek olan Mustafa Yaşar'a en derin saygılarımı sunuyorum ve teşekkür ediyorum. Lise yıllarımdan beri hem engin bilgisi hem de ahlaki duruşu ile bana örnek olan Murat Temelli her türlü teşekkürü layıktır. Kendime ve etrafıma dair farkındalığımın artmasında, sohbetlerinin ve yaşayan örnekliğinin eşsiz bir yeri olan İsmail Acarkan'a her daim medyun-ı şükranım. Burada ismini saymadığım dostlarıma ve hocalarıma da beni mazur görmeleri temennisi ile gönülden teşekkür ediyorum.

Son olarak ifade etmem gerekir ki herkesin olduğu gibi benim de bu dünyadaki en kıymetli varlığım ailemdir. Anneme ve babama Türkiye'nin zor zamanlarında ve şartlarında yetişmemiz ve eğitimimizi sürdürmemiz için gösterdikleri her türlü takdirin ötesindeki özverilerinden dolayı hayatım boyunca minnettar olacağım. Onların şahsında ülkemizin çocuklarını yetiştirmek için kendisini ve hayatını gözünü kırpmadan ikinci plana atan bütün ebeveynlerine en derin saygılarımı sunuyorum. Kardeşlerim; Ümrân, Eyyub, Hacer ve Kevser'e, okumayı ve öğrenmeyi asla terk etmedikleri, her daim insana ve hakikate dair meraklarını ve ilgilerini korudukları, nitelikli sohbet ve paylaşımlarıyla bana madden ve manen destek oldukları için teşekkür ediyorum.

Cemal ATABAŞ
Sultantepe, Ocak 2021